

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
University of Opole (Poland)
International Slavis University (Macedonia)
Cooperative Trade University of Moldova
Institute of Soil Science and Plant Cultivation
State Research Institute (Poland)**

Кафедра рослинництва

**МАТЕРІАЛИ VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**Актуальні напрями та проблематика у
технологіях вирощування продукції
рослинництва**

25 травня 2026 року

**Полтава
2026**

УДК 631.5:631.8:633

ISBN 978-617-8466-56-5

Актуальні напрями та проблематика у технологіях вирощування продукції рослинництва: матеріали VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (25 травня 2026 року, м. Полтава). / Редкол.: В.В. Гангур (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2026. 147 с.

У збірнику тез висвітлено результати досліджень, які присвячені сучасним аспектам із розв'язання проблемних питань в аграрній науці, зокрема біологізації рослинництва, інноваційним заходам у технологіях вирощування сільськогосподарських культур. Видання адресоване науковим та науково-педагогічним працівникам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, фахівцям агрономічної служби агроформувань різного виробничого напрямку.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Микола МАРЕНИЧ – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Володимир ГАНГУР – завідувач кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Любов МАРІНІЧ - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук;

Людмила ЄРЕМКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Ольга БАРАБОЛЯ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Віктор ЛЯШЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Микола ШЕВНІКОВ – професор кафедри рослинництва, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Сергій ФІЛОНЕНКО - доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Ольга БАРАБОЛЯ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Світлана ШАКАЛІЙ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Ольга МІЛЕНКО – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Марина АНТОНЕЦЬ – доцент кафедри рослинництва, кандидат психологічних наук, доцент;

Олександр ЛЕНЬ – старший викладач кафедри рослинництва, кандидат сільськогосподарських наук.

Відповідальність за зміст поданих матеріалів, точність наведених даних і відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри рослинництва ННІ агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 25 від 25.05.2026

© Автори тез, включені до збірника, 2026

Філоненко С.В., Шевченко В.О.	41
Особливості формування продуктивних та якісних характеристик буряків цукрових за висіву різних фракцій насіння	
Філоненко С.В., Калуцький Є.О.	44
Переваги та недоліки способів основного обробітку ґрунту в буряківництві	
Турчинова Н.П., Рожков Р.В., Хруняк І.О.	48
Малопоширені види як джерело продуктивності та стійкості в селекції пшениці	
Nazarenko M.M., Okselenko O.M.	52
Grain quality of winter wheat after treatment with triazole-derived compounds	
Nazarenko M. M., Izboldin O. O.	55
Yield response of winter wheat varieties to seed priming with CA-64 and CA-79	
Nazarenko M. M.	57
Photosynthetic activity of winter wheat under the action of triazole-derived growth regulators	
Тетерещенко Н.М.	60
Урожайність гороху сорту Царевич на п'ятий рік переходу до системи no-till в умовах Лісостепу Правобережного	
Гуцько С.М., Хуторний Б.О.	63
Вплив технології виготовлення на якість та вихід конопляної олії	
Коваленко Н. П., Голуб О. Р.	65
Використання прецизійних технологій захисту кукурудзи	
Коваленко Н. П., Галушко І. В.	69
Стратегічні напрями інтегрованого захисту зернобобових культур в агрокліматичних умовах України: від генетичного моніторингу до впровадження прецизійних технологій	
Коваленко Н. П., Муха Б. Г.	72
Науково-практичні аспекти формування інтегрованих систем захисту овочевих культур у спорудах закритого ґрунту	
Морозов О. М., Поспєлова Г. Д.	74
Біла гниль соняшнику: біологічні особливості та сучасні підходи до контролю	
Шерешило О.О., Поспєлова Г.Д.	76
Економічні та фізіолого-біохімічні аспекти шкідливості пероноспорозу (<i>Plasmopara halstedii</i>) в посівах соняшнику	
Шерешило Б.О., Поспєлова Г.Д.	79
Шкодочинність бактеріальних хвороб сої в Україні: аналіз сучасного стану та загрози врожайності	

3. Mouzeyar, S., Tourvieille de Labrouhe, D., & Vear, F. (1994). Histopathological studies of resistance of sunflower (*Helianthus annuus L.*) to downy mildew (*Plasmopara halstedii*). *Journal of Phytopathology*, 141(2), 171-176. <https://doi.org/10.1111/j.1439-0434.1994.tb01458.x>
4. Nechiporenko, N., Pospielova, G., Kovalenko, N., Balym, B., & Buzyna, O. (2023). Analysis of mycoflora of seeds of hybrids and varieties of sunflower. *Scientific Progress & Innovations*, 26 (1), 11-17. doi: 10.31210/spi2023.26.01.02
5. Sedlarova, M., Kasparova, I., Drabkova, M., Trojanova, Z., & Lebeda, A. (2016). Interaction of *Plasmopara halstedii* and sunflower: From cellular to field level. *Plant Protection Science*, 52(4), 215-225. <https://doi.org/10.17221/140/2015-PPS>
6. Spring, O., Muck, A., & Rozynek, B. (2006). Development of metalaxyl resistance in *Plasmopara halstedii*, the downy mildew of sunflower. *Journal of Phytopathology*, 154(5), 299-304. <https://doi.org/10.1111/j.1439-0434.2006.01101.x>
7. Tourvieille de Labrouhe, D., Serre, F., Walser, P., & Vear, F. (2008). Quantitative resistance to sunflower downy mildew (*Plasmopara halstedii*). *Helia*, 31(48), 43-52. <https://doi.org/10.2298/HEL0848043T>
8. Viranyi, F., & Spring, O. (2011). Advances in sunflower downy mildew research. *European Journal of Plant Pathology*, 129(2), 207-220. <https://doi.org/10.1007/s10658-010-9664-9>

УДК 632.938:632.35:633.34(477)

ШКОДОЧИННІСТЬ БАКТЕРІАЛЬНИХ ХВОРОБ СОЇ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ЗАГРОЗИ ВРОЖАЙНОСТІ

Шерешило Б.О., здобувач ступеня вищої освіти доктор філософії
e-mail: bohdan.shereshylo@pdau.edu.ua

Поспєлова Г.Д., кандидат с.-г. наук, доцент, кафедри захист рослин
e-mail: ganna.pospielova@pdau.edu.ua

Полтавський державний аграрний університет

Соя (*Glycine max* (L.) Merr.) займає стратегічне місце в агропромисловому комплексі України, забезпечуючи внутрішній ринок і експортний потенціал високобілковою сировиною. Нажаль стабільність виробництва цієї культури постійно перебуває під загрозою через комплекс біотичних чинників, серед яких особливе місце посідають бактеріальні хвороби. Це зумовлено цілою низкою чинників серед яких чільне місце посідають глобальні кліматичні зміни, що сприяють поширенню збудників бактеріозів у регіонах, де вони раніше не мали економічного значення.

За даними науковців Патики В. П. і Пасічник Л. А., Сергієнко В. в Україні спостерігається тенденція до зростання частки бактеріальних патологій у загальній структурі інфекційних хвороб сої. Це пов'язано з інтенсифікацією

технологій вирощування, використанням несертифікованого насіннєвого матеріалу та адаптивністю збудників до фунгіцидного захисту. Бактеріози призводять не лише до зниження кількісних показників урожайності, але й до погіршення якісного складу бобів, зокрема зниження вмісту білка та олії, що знижує цінність культури [3, 6].

Метою цієї роботи є систематизація даних щодо шкодочинності основних бактеріозів сої в умовах України та аналіз результатів сучасних досліджень провідних вітчизняних науковців у цій галузі.

Основними збудниками бактеріальних хвороб сої в Україні є *Pseudomonas savastanoi* pv. *glycinea* (кутаста плямистість або бактеріальний опік) та *Xanthomonas axonopodis* pv. *glycines* (бактеріальна пустульозність). Згідно з дослідженнями Патики В. П. саме ці два патогени складають до 80 % усіх випадків виявлення бактеріальної інфекції на посівах сої в Лісостепу та на Поліссі. Окрім даних збудників виявлені *Pseudomonas syringae* pv. *tabaci*, *Pseudomonas syringae* pv. *syringae*, *Ralstonia solonacearum*, *Pantoea agglomerans* та бактерії виявлені бактеріологами у поодиноких випадках *Pseudomonas viridiflava*, *Pseudomonas savastanoi* pv. *phaseolicola*, *Xanthomonas heterocea*, *Xanthomonas axonopodis* pv. *phaseoli* [3].

Кутапта плямистість найбільш поширена в умовах помірних температур та високої вологості. Патоген уражує листя, стебла та боби, спричиняючи передчасну дефоліацію. Дослідження Маркова І., підтверджують, що інтенсивність розвитку бактеріального опіку прямо корелює з кількістю опадів у період цвітіння сої. При високому рівні інфекційного навантаження втрати врожаю можуть сягати 15-20 % у сортів з середньою стійкістю [2, 6]. Первинним джерелом інфекції є рослинні рештки, насіння та ґрунт але не тривалий час (10-20 діб). Збудник поширюється комахами або за допомогою дощу

На відміну від псевдомонад, бактерії роду *Xanthomonas* віддають перевагу вищим температурам. Як зазначають Петриченко В. Ф., Лихочвор В. В. та інші, в умовах півдня України бактеріальна пустульозність стає домінуючою. Шкодоочинність виявляється у руйнуванні хлорофілу, що знижує інтенсивність фотосинтезу. За даними авторів, уражені рослини формують дрібне насіння, а маса 1000 насінин може знижуватися на 12-15 % [4, 7]. Шляхи поширення збудника пустульозного бактеріозу аналогічні до бактерій *Pseudomonas savastanoi* pv. *glycinea*. Проблема бактеріозів не обмежується лише зниженням маси зерна. Аналіз, проведений групою вчених під керівництвом Патики В., показав, що бактеріальна інфекція провокує зміну біохімічного складу насіння. Зокрема, у хворих рослинах спостерігається зниження активності нітрогеназного комплексу в бульбочках, що безпосередньо впливає на вміст сирого протеїну. Порівняльний аналіз здорового та інфікованого насіння сорту 'Антрацит' виявив дефіцит білка на рівні 2,5-4,0 % та зміну кислотного числа олії [3].

Одним із найбільш критичних аспектів шкодочинності є збереження патогенів у насінні. Безноско І. В. наголошує на тому, що бактерії здатні до тривалого зберігання у глибоких шарах насіннєвої оболонки [1]. Використання

інфікованого насіння веде до зрідження сходів та появи хворих проростків, які часто гинуть ще до фази першого справжнього листка. Це створює первинні осередки інфекції в полі, які за сприятливих погодних умов призводять до спалаху хвороби.

Дослідження, проведені в різних агрокліматичних зонах України, демонструють варіативність шкодочинності. У Західному регіоні (Львівська, Тернопільська обл.) домінує бактеріальний опік, де через надмірне зволоження втрати врожаю є стабільно високими (до 25 % у вологі роки). У той же час, у Центральному Степу (Кіровоградська обл.), за даними Сергієнко В. бактеріози проявляються спалахоподібно, але мають вищу летальність для рослин у фазі сходів через ґрунтову посуху, що підсилює негативний вплив патогена [6].

Підсумовуючи результати аналізу, слід констатувати, що бактеріальні хвороби є серйозним дестабілізуючим фактором у сучасному соєвиробництві України. Основними чинниками шкодочинності є зниження асиміляційної поверхні листя, пригнічення азотфіксації та погіршення біохімічних показників якості насіння. Враховуючи високий рівень насінневої передачі патогенів, пріоритетним напрямком у боротьбі з бактеріозами має стати вдосконалення методів діагностики насінневого матеріалу та селекція сортів з груповою стійкістю до *Pseudomonas* та *Xanthomonas*. Майбутні дослідження мають бути спрямовані на вивчення мікробіому ризосфери сої як природного бар'єру проти бактеріальної колонізації.

Бібліографічний список

1. Безноско І. В., Парфенюк А. І., Гаврилук Л. В., Терновий Ю. В., Горган Т. М., Шерстобоева О. В. Видовий склад фітопатогенних мікроміцетів насіння сортів культурних рослин. *Агроекологічний журнал*. 2020. № 2. С.84-90.
2. Марков І. Бактеріальні хвороби сої. *Агробізнес сьогодні*. 2018. <https://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/10320-bakterialni-khvoroby-soi.html>
3. Патика, В. П., & Пасічник, Л. А. Сучасні технології вирощування сільськогосподарських культур. *Наукові праці Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків*. 2018. (26). С. 115-127.
4. Петриченко В. Ф., Корнійчк О. В., Пасічник Л. А., Буценко Л. М., Житкевич Н. В., Гнатюк Т. Т., Патика В. П. Бактеріальні хвороби сільськогосподарських рослин і пестициди. *Вісник аграрної науки*. 2011. №3. С. 21-26.
5. Поліщук, С. В., Ляска С. І. Стійкість сортів сої до хвороб в умовах природного і штучного зараження рослин. *Селекція і насінництво*. 2013 Випуск 103. С. 291-296.
6. Сергієнко В. Найнебезпечніші хвороби сої. Пропозиція, №5, 2021. <https://propozitsiya.com/articles/analytika/naynebezpechnishi-khvoroby-soyi>
7. Соя: монографія / В. Ф. Петриченко, В. В. Лихочвор, С. В. Іванюк та ін. Вінниця: «Діло», 2016. 392 с.